

עלון שבועי נחלת שדה

חידושי תורה בדרך הדרוש
והאגדה על פרשת השבוע

מאת מחבר סדרת הספרים "נחלת שדה" על התורה והמועדים

520 פ"ק פ"ק נ"ב י"ג י"ג י"ג י"ג
לתגובות/הערות/דרשות והרצאות ניתן לפנות לטלפון – 050-4145482,
ניתן לקבל את העלון במייל etayba1@gmail.com

הנושא: ענייני התשליך ביום ראש השנה

– היינו החטאים והעוונות בעצמן ש'הובאו' אזהרתן ב'אש' - בתורה שנקראה אש, אותם 'תעבירו' מעליכם 'באש' – בעסק התורה, ועל ידי כך 'וטהר' – שיתהפך העוון לזכות, אולם עוד צריך 'במי נדה יתחטא' – הם הדמעות שנדים ויוצאים מעיני האדם, שעל ידי הבכי של תשובה ישלים את הטהרה, וכפי שהורה האריז"ל להתפלל תפילת מוסף של ר"ה בבכייה וכן להוריד דמעה בעת תקיעת שופר. אזי, אחר שעשיתם כל זאת ביום ראש השנה – עסקתם בתורה והתפללתם מתוך בכייה, 'וכל אשר לא יבא באש' – היינו המקטרגים הרעים הנוצרים מן העוונות, אשר אין להם אחיזה בתורה שנמשלה לאש כי הם מסטרא אחרא, 'תעבירו אותם במים' - בסדר התשליך שתעשו בסוף היום על המים. 'ואחר תבואו אל המחנה' של שכינה ביום הכיפורים "שתהיו כולכם צדיקים מבני היכלא דמלכא, שתהיו דומין למלאכי השרת".

ולפי דברי קדשו שלרבינו יוסף חיים שכל מעלת התשליך היא רק על ידי עשיית תשובה, אז מדוע אם כן יש צורך לילך אל הנהר, הרי התשובה מועילה גם ללא נהר?

ויש לבאר ענין ההליכה אל הנהר להזכיר את הנהר של אברהם ואינו שלא היה אלא דמיון של השטן. להראות כי כל כוחו של היצר הרע הוא רק דמיון וכשאדם יגיע לידי הכרה זו – ינצח את יצרו.

ולכן בעת שרוצה לקבל על עצמו מצות תשובה באמת, הולך הנהר כדי להגיע לידי הכרה כי יש בכוחו לנצח את יצרו הרע ולהשתנות לטובה, כי אינו אלא דמיון והבל.

וכפי שרבותינו ז"ל בברכות (ז). קראו ליצר הרע – "שאוור שבעיסה", השאוור הוא השמרים המתפחים את העיסה, דהיינו בצק. כי כמו שהשאוור מתפח את העיסה, כך היצר הרע מתפח בדמיון האדם איזה מאורע או תאוה מסוימת, ולהגדילו ברעיונו ומראה לו כאילו יש משהו בדבר, ועל יד כך מפיל את האדם ברשתו.

ולדוגמא, מצאנו בגמ' במסכת שבת (קנב). שדרשו חז"ל על פסוק "כי הוא אמר ויהי" זו אשה, תנא – אשה חמת מלא צואה ופיה מלא דם, והכל רצין אחריה. ע"כ. וכתב רש"י: זו אשה - אם לא על פי גזרת המלך לא היתה ראויה להתאוות לה, שהיא כחמת מלאה מיאוס, והכל רצים אחריה. ע"כ.

כתב המהר"ל (הלכות ראש השנה): נוהגים ללכת בראש השנה אצל ים או נהר להשליך במצולות ים כל חטאתינו. והטעם לזה ע"פ מה שאמרו במדרש, שכאשר הלך אברהם אבינו עם יצחק אל הר המוריה להעלותו לעולה כאשר נצטוו מפי הקב"ה, קדמו שטן לדרך והתחיל להסית את אברהם ולמונעו ממצוות הבורא יתברך. וכאשר סירב אברהם לשמוע בקולו של השטן (עי' סנהדרין דף פט: ובמדרש תנחומא פרשת וירא סימן כ"ב), הלך השטן ונעשה לפניו כנהר גדול כדי שלא יוכלו לעבור. אברהם ויצחק לא השגיחו בזה ונכנסו למים עד שהגיעו המים לצווארם, ואז נשא אברהם אבינו עיניו למרום ואמר: 'רבונו של עולם, אתה נגלית אלי ואמרת "קח נא את בנך יחידיך אשר אהבת את יצחק ולך לך אל ארץ המוריה והעלהו שם לעולה", ולא הרהרתי אחר דבריך ולא עיכבתי מאמרך, ואתה אם אנו טובעים בים מי ייחד את שמך הגדול, הושיעני אלקים כי באו מים עד נפש'. מיד גער הקב"ה בשטן והלך לו.

ומבואר בזוה"ק (פרשת ויקרא דף י"ח), שעקידת יצחק היתה ביום ראש השנה, ולכן קוראים בתורה ביום השני של ראש השנה על עקידת יצחק, ולכן מטעם זה אף נוהגים ללכת לנהר לומר תשליך להזכיר את אברהם ויצחק עכ"ד.

ויש לבאר בזה, מה הענין הליכה אל הנהר או אל הים. ובפרט שכתב הגאון רבי יוסף חיים, ה'בן איש חי' בספרו "עוד יוסף חי" (פר' מטות) שכל מעלת התשליך היא רק על ידי תשובה. כי "יש חושבין שביום ראש השנה כאשר הולכים אצל המים לעשות סדר תשליך, די להם בזה ששם משליכים העוונות של השנה כולה ויישאו נקיים מכל עוון ואשמה - דברים אלו שטות הם! כי העוונות אין נפרדים מן האדם ואין האדם נטהר מהם, אלא רק על ידי תשובה שתהיה שלמה בקול תורה ותפלה ובוודאי וחרטה ודמעה, ואחר שיעסוק האדם בתשובה זו בחודש אלול ובתענית ערב ראש השנה, אז בא יום ראש השנה לעשות סדר תשליך על המים, שעניינו הוא שכל המקטרגים שעשאם על ידי עוונותיו ישליכם אל הים העליון והמקטרג הגדול גם כן עמהם שלא יזכרו ולא יפקדו עוד".

בכך מפרש באופן נפלא את הפסוק "כָּל דְּבַר אֲשֶׁר יְבֵא בְּאֵשׁ תְּעַבְרֵוּ בְּאֵשׁ וְטָהַר אֶךְ בְּמִי נִדְּהָ יִתְחַטָּא וְכָל אֲשֶׁר לֹא יְבֵא בְּאֵשׁ יִעַבְרֵוּ בַּמַּיִם... ואחר תבואו אל המחנה". 'כל דבר אשר יבא באש'

כלומר, לולא אמירתו של ה' יתברך שהגבר ימשך לאשה, מצד ההגיון היה ראוי שיתרחק ממנה, אלא הכל הוא דמיון.

וכפי שמספרת הגמרא ביומא (ס"ט): כי בימי נחמיה ביטלו חכמים את היצר של עבודה זרה, וכשראו שזוהי עת רצון ביקשו לבטל אף את היצר של עריות. וכן היה. אלא שראו אחר כן שהעולם פסק מלעסוק בפריה ורביה, ולכן הסתפקו מה לעשות, מפני שאם יתרגוהו לא יהיה קיום לעולם כי 'לא תהו בראה', ומצד שני, אי אפשר לדרוש שיהא שולט באדם לזקק לאשתו ולא לאחרת. כיון שאין נותנים משמים חצי דבר, כלומר, שיתבטל חצי כוחו של יצר העבירה. לכן כחלו את עיניו (נתנו בעיניו כעין איפור) והועיל הדבר שהיצר כבר לא רואה והשפעתו על האדם נתמעט שלא ימשך לקרובותיו כל כך.

מכאן מבואר לנו שהיצר הרע, השיאור שבעיסה, הוא שגורם לנו בדמיוננו להתפיח את המציאות מעבר לכל קנה מידה, ולרדוף אחר הנאות מדומות כגון עבודה זרה שכל כולה מעשה תעתועים, כי היצר מתעתע בנו כאילו יש בזה ממש, ובעצם הכל רק דמיון, וכי יעלה על הדעת כי בפסל יש בו ממש?! ולכן כשביטלו את היצר של עבודה זרה ממילא נתבטל כח המדמה, ואין כיום משיכה לעבודה זרה. ומזה נלמד גם לענין האשה, כי הכח הגורם לנו להמשך אחר אשה, הוא הדמיון החזק שאדם מפתח לעצמו.

זמן קיום המנהג התשליך, מדברי האריז"ל בשער הכוונות שכתב לילך ביום ראשון דראש השנה אחר תפילת המנחה קודם שקיעת החמה, וכן כתב פרי עץ חיים שם שהזמן הוא קודם שקיעת החמה, וכן כתב בספר נגיד ומצוה, וכן כתב אליה רבה (סימן תקצו ס"ג) וכן כתב מרן החיד"א במורה באצבע (סימן רסב), הזמן הטוב ביותר להקפיד לאומרים תוך מחצית השעה מהשקיעה. כי זה היה הזמן שבו נמחל לאדם הראשון על חטאו.

כמבואר במדרש (פסיקתא פסיקא כ"ג, ויק"ר כט, א): "בחודש השביעי באחד לחודש... נמצאת אתה אומר ביום ראש השנה, בשעה ראשונה עלה במחשבה, בשניה נתייעץ עם מלאכי השרת, בשלישי כנס עפרו, ברביעי גבלו, בחמישי רקמו, בששי עשאו גולם, בשביעי נפח בו נשמה, בשמיני הכניסו לגן, בתשיעי נצטוה, בעשירי עבר, באחד עשר נידון, בשנים עשר יצא בדימוס. אמר הקב"ה לאדם: זה סימן לבניך, כשם שעמדת לפני בדין היום הזה ויצאת בדימוס, כך עתידין בניך לעמוד לפני בדין ביום זה ויוצאין לפני בדימוס. אימתי? "בחדש השביעי באחד לחודש". ע"כ.

יש שמשתדלים ללכת לנהר עם דגים, ומצינו בזה חמשה טעמים: כתב הלבוש (סי' תקצו): "רגילין לילך למקום שרואים שם דגים לזכור שאנו משולים כדגים חיים הללו שנאחזו במצודה, כן אנו נאחזים במצודת המוות והדין, ומתוך כך נהרהר יותר בתשובה". במקום אחר הביאו בביאור נרחב: "כי דגים נתפסים על ידי פיתיון וגם האנשים החוטאים נלכדים על ידי פיתוי השטן הוא יצר הרע, ולכן אומרים תשליך במקום דגים, להתנצל שחטאינו באו בגלל פיתוי השטן".

בחיבור 'אליהו זוטא' על הלבוש (שם) מביא שני טעמים נוספים לכך: "לסימן שלא ישלוט בנו עין הרע כדגים, ונפרה ונרבה כדגים". וכך הביא גם בשו"ע הרב (סי' תקפ"ג ס"ז). הטעם השני: "כי לדגים אין גבינות ועיניהם פקוחות תמיד, כדי להתעורר עין פקוחה דלעילא שכתוב ביה 'הנה לא ינום ולא יישן שומר ישראל, לרחם עלינו'. כך הביא גם באלף המגן (סי' תקצח אות ח). ובספר טעמי המנהגים (ראש השנה אות תש"ד הערה לו) הביא מספר 'שער בת

רבים' שכתב: "שמעתי כי דגים ראשי תיבות י"ג מ'כילין ד'רחמי ולזה הולכין תשליך לנהר שיש בו דגים, יען שאומרים שם 'מי א'ל כמוך' הנרמז י"ג מ'כילין דרחמי.

ונראה לומר טעם נוסף, על פי מה שאמר השרף מקוצק לבאר מדוע אוכלים דגים בסעודות שבת, כי כל בעל חיים יש בו מצות שחיטה, מליחה ואילו בדגים אין כל מצוה, לכן עושים בהם מצוה בזה שאוכלים אותם בשבת.

לפי זה יש לומר, שהולכים אל מקום של דגים, כי כשם שהדגים אין בהם מצוה, ובכל זאת הקב"ה מקיים אותם וזן אותם, אף אנו הקב"ה יזון ויפרנס אותנו ויקיים אותנו אף אם ח"ו אין בנו מצוות וזכויות.

עוד טעם יש לומר בהקדם, הרמ"א (סימן תקפ"ג סעי' ב') מביא את ענין אמירת תשליך על הנהר, על דברי השו"ע שיש לאכול ראש כבש בראש השנה לסימנא טבא שנהיה לראש ולא לזנב, ועל זה אומר הרמ"א: "והולכין אל הנהר לומר פסוק ותשליך במצולות ים כל חטאתינו וגומר". ובפשטות כוונת הרמ"א לרמז בזה כי יסוד אחד לשני המנהגים, כנזכר במסכת כריתות שיהא רגיל לעשות סימנא מילתא בריש שתא, כך ללכת לתשליך הוא סימנא מילתא שה' ישליך כל חטאתינו למצולות ים.

ולכאורה מה הענין של ראש של כבש ולא ראש של בעל חיים אחר, אלא מובא במדרש (ויק"ר ד, ו): תני חזקיה (ירמיה נ) שה פזורה ישראל נמשלו ישראל לשה מה שה לוקה על ראשו או בא' מאבריו וכל אבריו מרגישין כך הן ישראל אחד מהן חוטא וכולן מרגישין וכו'.

הרי לנו כי הכבש מרמז על אחדות בין ישראל, והיינו שנהיה לראש ולא לזנב אבל שלא יעשה כן על חשבון חבריו וידידיו, אלא רק כלפי אומות העולם, לכן הולכים למקום של דגים, כי דגים מסמלים על האחדות, שהרי הדג הקטן הולך ישירות אל פיו של הדג הגדול כדי שיאכלו. ומלמד בזה שעל האדם לוותר מעצמו עבור זולתו.

לכן בוחרים ללכת לעשות תשליך במקום שלדגים, כדי לרמז בזה ענין האחדות והיותו, וכאשר יהודי קמבל על עצמו לוורת למען חבריו, הריש זוכה כי גם למעלה יתנהגו עמו כן, וכל המעביר על מידותיו - מעבירין לו על כל פשעיו (ראש השנה יז).

כותב בפרי עץ חיים (שער השופר פ"ה): "וינער שולי הבגדים כשואמרים ותשליך במצולות ים". וכתב הכף החיים: "לנער שולי הגלימה או בגד העליון על גבי הבור או על גבי המעיין".

וכן מבואר בקיצור השל"ה (ראש השנה וז"ל): ומה שנוהגים לנער בכנפי בגדיהם הוא ג"כ על פי הסוד לנער הקליפות מעלינו שנאחזים בנו ע"י זוהמת עוונותינו כמו שנוהגים אחרי קידוש הלבנה מטעם זה לנער הקליפות שנתעוררו ע"י קיטרוג הלבנה כידוע ליודעי חן. עכ"ד.

וסיפר הרה"ק רבי דוד מלעלוב ז"ע, כי הרה"ק הרבי ר' אלימלך מליזענסק ז"ע הלך פעם בראש השנה עם אנשי שלומו לאמירת תשליך, ופנה הרבי רבי אלימלך מהם אצל הנהר ונעמד בפניה צדדית. הלך אחריו הגאון החסיד רבי זאב וואלף זצ"ל אב"ד ליזענסק ובעל 'לשון הזהב', אבל הרבי ר' אלימלך הרחיק את עצמו ממנו מעט כדי לנער את שולי בגדיו כנהוג, אבל כשהבחין בו שהוא נצמד אחריו, שאל אותו מה הוא רוצה ממנו, והשיב רבי זאב וואלף: "אראה המקום היכן אתם משליכים את העבירות ואגביהם לעצמי, והן אמת מה שנחשב לעבירות אצל הצדיק הן מצוות אצלנו".

נשאל הגאון רבי יוסף חיים בשו"ת "תורה לשמה" (סימן ל"א):
"ילמדנו רבנו, בעניין פסוק 'פותח את ידך' שאומרים אותו כל יום
בשחרית ומנחה, שמנהג העולם לפתוח שתי ידיהם בו, ויש מלעיגין
בזה המנהג, באומרים: פתיחת יד האדם מאן דכר שמא בפסוק זה,
הלא אנחנו מבקשים על פתיחת יד העליונה?! על כן יורנו אם יש
ממש בהרהורי דברים אלו ואיך נעשה. גם עוד ילמדנו רבנו בעניין
התשל"ך ביום ראש השנה, שנוהגין לנער כנפי הגלימה בעת אומרם
'ותשל"ך במצולות ים כל חטאתם', אם יש הרהורי דברים בזה
המנהג, דגלימא דידיהו מאן דכר שמא הכא, הלא הכוונה היא על
השלכת המשחיתים והמקטרגים שנבראו מן העונות שיהיו נשלכים
במצולות ים העליון... ואם כן למאי נפק"מ במנהג הזה שינער האדם
גלימא דידיה... גם ילמדנו על מנהג העולם שמנערין ג"כ כנפי
הגלימא אחרי ברכת הלבנה אם יש בזה הרהורי דברים?"

ומשיב הגאון הרי"ח: אין להרהר אחר מנהגן של ישראל בכל
דברים הנזכרים בשאלה. ויסוד כל מנהגים אלו, כי באמת כל 'פועל
דמיוני' הנעשה למטה יש בו כדי לחזק הדבר למעלה! דבר זה
מצאנוהו אצל הנביאים שהשתמשו בפועל דמיוני בכדי לחזק
ולקבוע את נבואתם, כך היה באלישע (מלכים ב, ג, יג) שהורה ליואש
מלך ישראל לירות חץ בקשתו בעד החלון הפונה מזרחה, ואז ניבא
לו שיוכל להכות את ממלכת ארם היושבת במזרח, וכאשר הורה לו
שוב לירות חצים והוא ירה רק שלוש פעמים, קצף עליו איש
האלקים ואמר לו כי כעת יוכל לנצח את ארם רק שלוש פעמים ולא
להכותם כליל – כפי שהיה אם היה יורה את כל חיצי. הרי לנו את
השפעתה של פעולה חיצונית – 'פועל דמיוני', על המציאות. כך גם
אצל ירמיה (נ"א, ג' ט), שציווה את שְׁרָיָה שכאשר יבוא לבבל יקרא
בספר שכתב בה את כל הרעות העתידות לבוא על בבל, וכאשר
יסיים את הספר, יקשור עליו אבן וישליכנו אל נהר פרת, ויאמר
'ככה תשקע בבל ולא תקום'. אף 'פועל דמיוני' כזה של נייעור
הבגדים מצאנו, אצל נחמיה (ה', ג'), בעת שקרא לעשירים למחול
על חובותיהם של דלת העם, אז אמר: "גַם חֲצֵי נְעֻרְתִּי וְאִמְרָה כֶּכָּה
יִנְעַר הָאֱלֹהִים אֶת כָּל הָאִישׁ אֲשֶׁר לֹא יִקִּים אֶת הַדְּבָר הַזֶּה מִבֵּיתוֹ
וּמִיָּגְעוֹ וְכֶכָּה יִהְיֶה נְעוֹר וְרֵק".

על כן אפוא, מסיים ה'בן איש חי', מה שנוהגים לפרוש את
הידיים בפסוק פותח את ידך, מנהג טוב הוא, כי הגם שאנחנו
מבקשים על פתיחת יד העליונה, עם כל זה לחזק הדבר אנו עושים
פועל דמיוני בפתיחת ידנו, וכן גם בעניין סדר התשל"ך שנהגו לנער
שולי הגלימה, הגם שפרט זה לא נמצא בספר הכוונות להאריז"ל
המצוי אצלנו (- הכוונה ל'שער הכוונות', אולם נמצא בספר 'פרי עץ
חיים'), עם כל זה מנהג ישראל תורה הוא, ויש בזה טעם כדי לעשות
פועל דמיוני על דרך מה שעשה נחמיה בנייעור הנזכר, וכוונתנו על
העוונות והחטאים שיתנערו מן הנפש ויושלכו הם, וגם המקטרג
העליון יושלך למצולות הים העליון, ובאמת גם עניין זה שעושיין
סדר התשל"ך על הים או על באר מים הוא גם כן פועל דמיוני לים
העליון וכאשר מפורש בדברי מרן האר"י ז"ל, וממילא מובן שגם
נייעור הגלימה שנהגו לנער אחר ברכת הלבנה הוא מנהג נכון על דרך
זה.

כתב השל"ה הקדוש (ראש השנה נר מצוה ז) וז"ל: כל שלושים
יום שלפני ר"ה מחוייב לבער החמץ הוא החומץ המעוול,
וביום שלושים שהוא ערב ראש השנה יום אחרון מהשנה, אזי
אין ביעור חמץ אלא שריפה, ויהי מודה ועוזב ובל יראה ובל
ימצא עוד אפילו במשהו, וערב ר"ה שהוא ערב ראש חודש לא
גרע מערב ראש חודש דעלמא, אדרבה כל שכן ערב ראש חודש
זה שהוא יום אחרון בשנה ושהוא למחר יעמוד בדין צריך
להיות ירא וזוחל בכובד ראש והכנעה. ע"כ.

כתב הרה"ק בעל 'אור המאיר' (פרשת בחוקתי), שבמשך השנה
ישנם כמה וכמה זמנים המסוגלים לתשובה, אבל הזמן האחרון
ביותר הוא היום של ערב ראש השנה שבו יכול לתקן את הכל,
וכפי שכותב שם, "ואם עד אלה לא שב, עדיין יש תקוה
וממתינין לו עד ערב ראש השנה, שהוא מרכז של כל השנה
שעברה, ויכול לתקן את עצמו ופרטיות ימי השנה."

ב'שמח ישראל' (פרשת נצבים וילך – ליל ש"ק א'), 'אמרו
צדיקים הקדמונים זצ"ל, כאשר אם ירים איש את קצה המטה
יתרומם כל המטה, כן כאשר יתקן איש ביום האחרון יתקן כל
הזמן'.

ואף יותר מזה מובא בספר שיח שרפי קודש (ערב ראש השנה):
כתב הרב ר' נתן נטע הכהן האבד"ק קאלביעל, שפעם אחת
בעת רד היום בערב ראש השנה היה אצלו חסיד מופלג אחד,
אמר לו בזה הלשון: דע כי ברגע זו יכולין עדיין לתקן כל
השנה, על ידי תשובה אמיתית מתוך עומק הלב.

יהודי שזכה להסתופף בצילו של האדמו"ר הבית ישראל מגור
זצ"ל, סיפר, כי הוא התפלל יחד עם האדמו"ר עוד בזמן שבית
המדרש היה בישיבת שפת אמת ברחוב יוסף בן מתתיהו, והם
סיימו את תפילת מנחה כמה דקות לפני השקיעה, ונתן הבית
ישראל הוראה לגבאי שיכריז, נשאר עוד שבע דקות עד
לשקיעה, עד לסיום השנה, עוד אפשר לתקן את כל השנה
כולה.

וכשאמר זאת איזה רטט עבר אצל כל הקהל, שכל אחד יתעורר
לערוך חשבון נפש לתקן את מעשיו, לנצל את הרגעים
האחרונים של השנה.

אבל אפשר לומר שלא רק כשנתרו שבע דקות אפשר לתקן
את השנה, אלא אפילו בדקה האחרונה עוד אפשר לתקן, כפי
שהפסוק בתהילים אומר: "כרחוק מזרח ממערב הרחיק ממנו
את פשעינו", למה "כרחוק מזרח ממערב", ולא "כרחוק שמים
מארץ"?

אלא אדם עומד פניו למערב, המערב משתרע לפניו עד האופק,
ועם המזרח אין לו עסק, גבו מופנה אליו, מה יעשה כדי
שהמזרח ישתרע לפניו למלוא רוחב העין והקשר עם המערב
יתנתק?

פשוט, יסתובב!

ואז ברגע אחד ישתנה הכל, ככתוב "פנו אלי והיושעו".

ולמי אומר זאת הנביא ישעיה? "פנו אלי והיושעו כל אפסי
ארץ" גם הרחוקים ביותר, אומר השם משמאל (פרשת יתרו):
"כהנים לויים וישראלים" לא נאמר, אלא "כל אפסי ארץ".

וכמבואר בגמרא בקידושין (מט): המקדש את אשה ומתנה
עמה "על מנת שאני צדיק גמור", אפילו היה רשע גמור, ספק
מקדושת. ולמה? שמא הרהר תשובה בלבו. ומכאן מוכיח
המנחת חינוך (מצוה שס"ד) שהיודי הוא רק חלק מממצות
התשובה, אבל אינו מעכב את התשובה, ולכן אם אדם הרהר
רגע אחד של תשובה בלבו, אבל עשה זו עם קבלה אמיתית
שלא ישוב לכסלה עוד, הרי שהוא צדיק גמור.

וכמה זמן זה לקח? שניה אחת.

כך גם כותב המאירי במסכת יומא (פה). על הדין שמי שנפלה
עליו מפולת בשבת מפקחין עליו את הגל, מצאוהו חי, מחללים
עליו את השבת אע"פ שנתברר שאינו יכול לחיות אפילו שעה
אחת. ומדוע? "שבאותה שעה ישוב בליבו ויתודה". ונמצא
שברגע אחד הציל למעשה את כל חייו. ואם אפשר ברגע אחד
להציל את כל ימי חייו, בודאי שיכול לתקן את השנה ברגע
אחד.